

Imam Khomeini's (RA) Speech Acts on the Palestine Issue

Mohammad Mojahedzadeh ^{1*}

Mojtaba Shariati ²

Ali Bagheri Dolatabadi ³

Reza Rezaei ⁴

Received on: 14/04/2023

Accepted on: 15/09/2023

Abstract

In recent years, the analysis of speeches by political and religious officials worldwide has received great attention and interest. One of the most analytically robust and compelling theories in this field is the speech act theory developed by John Austin and John Searle. In his theory, John Searle categorized speech acts into five types: declarative, persuasive, commitment, expressive, and emotional. This article aims to analyze the speeches and statements of Imam Khomeini (RA) regarding the Palestinian issue through the lens of the speech act theories of J.L. Austin and John Searle. This research is descriptive-analytical in nature and employs a method that aligns the subject with the relevant theory. The statistical population consists of a compilation of speeches by Imam Khomeini (RA) regarding the Palestinian issue, spanning from 1978 (following the victory of the revolution) until his passing on June 14, 1989. These speeches are documented in the book "Sahifeh Imam, which serves as the most comprehensive collection of the written works and statements of the founder of the Islamic Republic of Iran. The data collection method utilized a library approach, employing a card-taking tool and a total count strategy. The research findings indicated that, out of a total of 419.2 speech acts analyzed in this text, persuasive acts numbered 868, declarative acts totaled 847, and emotional acts reached 595, representing the largest categories. In contrast, commitment acts accounted for 104, while the smallest category was declarative acts, which numbered only 5. The results indicate the speaker's dissatisfaction with the current situation in Palestine and the Islamic world. In other words, Imam Khomeini (RA) has sought to express his discontent to the audience through persuasive, declarative, and emotional statements, aiming to motivate them to change the existing circumstances.

Keywords: Speech acts, Palestine, Imam Khomeini's (RA) letter, John Austin, John Searle.

1*. Ph.D Student in Political Sociology, Yasuj University, Iran.

(Corresponding Author: mohammad.mojahedzadeh@gmail.com)

2. Assistant Professor, Department of Political Science and International Relations, Yasuj University, Iran. (Email: m.shariati17@gmail.com).

3. Full Professor, Department of Political Science and International Relations, Yasuj University, Iran. (Email: Abagheri@yu.ac.ir).

4. Assistant Professor, Department of English, Yasuj University, Iran. (Email: Rezarezaei93@yahoo.com)

کنش‌های گفتاری امام خمینی (ره) در خصوص مسئله فلسطین

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۱/۲۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۶/۲۴

محمد مجاهدزاده^{*۱}

مجتبی شریعتی^۲

علی باقری دولت‌آبادی^۳

رضا رضایی^۴

چکیده

در سال‌های اخیر تحلیل گفتار مقامات سیاسی و مذهبی جهان به شدت مورد توجه و اقبال قرار گرفته است. یکی از نظریاتی که از توانایی تحلیل و جذابیت بالایی در این زمینه برخوردار است، نظریه کنش گفتاری «جان آستن» و «جان سرل» است. جان سرل در نظریه خود کنش‌های گفتاری را به پنج دسته (کنش اظهاری، ترغیبی، تعهدی، اعلامی و عاطفی) تقسیم کرده است. در این مقاله تلاش می‌شود تا با استفاده از نظریه کنش-گفتار «آستن» و «سرل» به تحلیل سخنان و بیانات امام خمینی (ره) در خصوص مسئله فلسطین پرداخته شود. این پژوهش از نوع توصیفی-تحلیلی با روش انطباق موضوع بر نظریه است. جامعه آماری آن شامل مجموعه سخنان امام خمینی (ره) در خصوص مسئله فلسطین از تاریخ ۲۲ بهمن ۱۳۵۷ (بعد از پیروزی انقلاب) تا اواخر حیات ایشان (۱۴ خرداد ۱۳۶۸) در کتاب «صحیفه امام» است که جامع‌ترین مجموعه آثار قلمی و بیانات بنیان‌گذار جمهوری اسلامی ایران است. روش جمع‌آوری داده‌ها به صورت کتابخانه‌ای با ابزار فیش‌برداری و استراتژی تمام‌شمار بوده است. یافته‌های پژوهش نشان داد از مجموع ۲,۴۱۹ کنش گفتاری به کار رفته در این متن، کنش‌های ترغیبی با ۸۶۸، کنش‌های اظهاری با ۸۴۷ و کنش عاطفی با ۵۹۵ مورد بیشترین تعداد و کنش‌های تعهدی با ۱۰۴ و اعلامی با ۵ مورد کمترین تعداد را به خود اختصاص داده‌اند. نتایج فوق بیانگر عدم رضایت‌گویی از وضعیت موجود در فلسطین و جهان اسلام است؛ به عبارت دیگر، امام خمینی (ره) تلاش کرده است با جملات ترغیبی، اظهاری و عاطفی هم نارضایتی خود از شرایط کنونی را به مخاطب القاء کند و هم به دنبال ترغیب او برای تغییر وضع موجود باشد.

واژگان کلیدی: کنش‌های گفتاری، فلسطین، صحیفه امام خمینی (ره)، جان آستن، جان سرل.

مقدمه

طی ۷۵ سال گذشته موضوع فلسطین یکی از مهم‌ترین موضوعات جهان اسلام و غرب آسیا بوده است. هر ساله در سالگرد تأسیس رژیم اسرائیل که مسلمانان آن را روز نکبت می‌خوانند و روز قدس راهپیمایی‌های گسترده‌ای در کشورهای اسلامی برگزار می‌گردد. در برخی از این سال‌ها به واسطه حملات، جنایت‌ها و اشغالگری‌های اسرائیل گاه هفته‌ها و ماه‌ها موضوع فلسطین سرتیتر اخبار را شکل داده و سخنان رهبران جهان اسلام و مقامات فلسطینی منعکس شده است. در جمهوری اسلامی ایران، مسئله فلسطین از همان ابتدای پیروزی انقلاب اسلامی به یکی از دغدغه‌های سیاست خارجی تبدیل گردید. جمهوری اسلامی با غاصب خواندن اسرائیل هرگونه برقراری روابط با این رژیم را مردود اعلام کرد و روابط خود با مصر را به خاطر تن دادن به سازش با اسرائیل قطع کرد. همچنان مقامات جمهوری اسلامی پیوسته در سخنرانی‌های خود خواستار وحدت جهان اسلام و حمایت از آرمان ملت فلسطین گردیدند. هم‌زمان شدن دهه اول انقلاب با انتفاضه اول فلسطین موجب گردید تا موضوع فلسطین انعکاس بیشتری در کلام رهبر انقلاب داشته باشد و جهان، ایران را به عنوان یکی از حامیان جدی آرمان فلسطین بشناسد.

از آن زمان تاکنون ایران پیوسته تمامی طرح‌های پیشنهادی برای سازش با اسرائیل از سوی غرب و کشورهای منطقه را رد نموده و از مبارزات ملت فلسطین برای دستیابی به حقوق خود پیوسته دفاع نموده است. در آخرین و جدیدترین رویداد در این خصوص که ۱۵ مهر ۱۴۰۲ (۷ اکتبر ۲۰۲۳) با شروع عملیات طوفان الاقصی در غزه رقم خورد، ایران با برگزاری نشست‌های مختلف سیاسی، حقوقی و دیپلماتیک کوشیده است جهانیان را نسبت به جنایت، نسل‌کشی، تخریب‌گری و ظلم اسرائیل بر فلسطینیان آگاه سازد. به نحوی که اکنون نه تنها افکار عمومی در جهان اسلام بلکه در داخل آمریکا و کشورهای غربی این رژیم را به واسطه سیاست‌های سرکوبگرانه‌اش مورد نکوهش قرار می‌دهند. برگزاری راهپیمایی‌های بزرگ در قلب کشورهای اروپایی و جلوی کنگره و کاخ سفید در آمریکا نشان بارزی از این اعتراضات است.

در کل، در اینکه جمهوری اسلامی ایران یکی از بزرگ‌ترین حامیان آرمان فلسطین محسوب می‌شود و طی ۴۵ سال گذشته بیشترین حمایت را از این ملت انجام داده و حتی به اتهام‌های مختلف تحریم شده است هیچ فرد و مقامی نه در داخل ایران و نه در خارج تردیدی ندارد. حتی برای همه

جهانیان روشن و واضح است که هیچ مقام و رهبری در جهان اسلام به اندازه امام خمینی (ره) در شکل‌گیری و تداوم گفتمان مقاومت در فلسطین و جهان اسلام تأثیرگذار نبوده است تا جایی که معظم له بارها و به صراحت از محو و نابودی رژیم اسرائیل سخن گفتند و این رویداد را شدنی و قطعی دانستند. آنچه که باقی می‌ماند و محل پرسش است این است که چگونه امام خمینی (ره) با کنار هم گذاشتن جملات کنشی (اظهاری، ترغیبی، تعهدی، اعلامی و عاطفی) سعی در انتقال نظرات خویش به مخاطب داشته‌اند؟ و در صحبت‌های خود از کدام کنش‌های گفتاری بیشترین استفاده را نموده‌اند؟ برای پاسخ به این سؤال از نظریه کنش گفتار جان آستن و جان سرل و ارزیابی و دسته‌بندی مواضع امام خمینی (ره) در مجموعه ۲۲ جلدی «صحیفه امام» به صورت تمام‌شمار و هدفمند استفاده شده است. از آنجاکه موضوع پژوهش جنبه اکتشافی دارد هیچ فرضیه‌ای نیز برای آن در نظر گرفته نشده است.

الف- مرور پیشینه پژوهش

در سال‌های اخیر پژوهش‌های فراوانی بر اساس نظریه کنش گفتار در زبان فارسی انجام شده است که بعضی از این پژوهش‌ها به منظور تحلیل متون تجاری، دینی و ادبی و اندکی هم برای تحلیل متون سیاسی به کار رفته‌اند. از میان پژوهش‌هایی که طبق این نظریه برای تحلیل متون سیاسی به کار گرفته شده است و تا حدودی چارچوبی شبیه به این تحقیق دارند می‌توان به چهار مقاله زیر اشاره کرد:

محمد حسین کشکولی و اصغر اسلامی تنها (۱۳۹۹) در مقاله «تحلیل کنش‌های گفتاری وصیت‌نامه شهید سپهد قاسم سلیمانی» کنش‌های گفتاری اظهاری، ترغیبی، تعهدی، اعلامی و عاطفی را در وصیت‌نامه شهید سلیمانی مورد تحلیل و بررسی قرار داده‌اند. یافته‌های این مقاله بیانگر این است که در کلام شهید سلیمانی «بیشترین بسامد مربوط به کنش‌های اظهاری و ترغیبی است که برای توصیف وضع فعلی جهان و ضرورت‌های مسئولیت‌پذیری همه قشرها برای حمایت از ولایت‌فقیه و نظام اسلامی صورت‌بندی شده است».

لیلا موسوی و هومن نیری (۱۳۹۳) در مقاله «تحلیل سخنان حسن روحانی و باراک اوباما در مجمع عمومی سازمان ملل متحد و تأثیر آن بر روابط آتی ایران و آمریکا» بر اساس نظریه کنش گفتار

آستن و سرل به تحلیل سخنان روسای جمهور دو کشور ایران و ایالات متحده آمریکا یعنی حسن روحانی و باراک اوباما پرداخته‌اند و کنش‌های دو رئیس‌جمهور را در اظهاری، ترغیبی، تعهدی، اعلامی و عاطفی دسته‌بندی کرده‌اند.

محمدرضا پهلوان‌نژاد و مهدی رجب‌زاده (۱۳۸۹)، در مقاله «تحلیل متن‌شناسی زیارت‌نامه حضرت امام رضا (ع) بر پایه نظریه کنش‌گفتار» به تحلیل زیارت‌نامه امام رضا (ع) بر اساس نظریه کنش‌گفتار پرداخته‌اند. آن‌ها در پژوهش خود به این نتیجه رسیده‌اند که بر اساس تقسیم‌بندی پنج‌گانه سرل از کنش‌های گفتاری، از مجموع ۱۰۷ کنش‌گفتاری به کار رفته در زیارت‌نامه امام رضا (ع)، کنش‌های عاطفی با ۳۸ مورد بیش‌ترین فراوانی و کنش‌های اعلامی با ۲۲ مورد کمترین تعداد فراوانی را به خود اختصاص داده‌اند.

محمدرضا پهلوان‌نژاد و لیدا اصطهباناتی (۱۳۸۷)، در مقاله «بررسی کنش‌های گفتار در سخنرانی‌های روسای جمهور ایران و آمریکا شهریور ۱۳۸۵، سازمان ملل» به تحلیل متن سخنرانی روسای جمهور ایران (محمود احمدی‌نژاد) و ایالات متحده آمریکا (جورج بوش) در شهریور ماه سال ۱۳۸۵ در سازمان ملل متحد بر اساس الگوی نظریه کنش‌های گفتاری و مقایسه نتایج این سخنرانی‌ها پرداخته‌اند.

همچنین نتایج جستجو با کلیدواژه فلسطین در فصلنامه‌های تخصصی علوم سیاسی و روابط بین‌الملل نشان می‌دهد تاکنون ۸۳۶ مقاله درباره این موضوع نگاشته شده است اما تاکنون هیچ پژوهشی به تحلیل و واکاوی کنش‌های گفتاری امام خمینی (ره) در خصوص مسئله فلسطین پرداخته است. علاوه بر این، آنچه مقاله حاضر را از سایر پژوهش‌های پیشین متمایز می‌کند، فراگیری جامعه آماری پژوهش است که شامل کلیه اظهارات و مکتوبات درج شده در مجموعه ۲۲ جلدی صحیفه امام (ره) می‌گردد.

ب- مبانی نظری و روش

نظریه کنش‌گفتار را می‌توان به عنوان حلقه رابطی دانست که نظریه‌های انتزاعی زبان‌شناسی را با واقعیات و مشاهدات عینی که بر چگونگی کاربرد زبان مبتنی است، پیوند می‌زند. در ادامه به بررسی این نظریه می‌پردازیم.

۱- آستن و نظریه کنش گفتار

نظریه کنش گفتار اولین بار توسط «جان آستن»^۱ از اندیشمندان مکتب آکسفورد بیان شده است. آستن در کتاب خود با عنوان «چگونه با واژگان کار انجام دهیم؟» با به کارگیری روش کاربرد گرایانه به زبان اعلان کرد که اولاً جملات خبری تنها جملات معنی‌دار زبان نیستند و ثانیاً تعیین ارزش صدق و کذب همه جملات امکان‌پذیر نیست؛ زیرا قصد گوینده از بیان جملات کنشی توصیف خود عمل است نه توصیف یک وضع یا حالت خاص. در نظریه جان آستن معنی هر جمله دارای سه بخش است: کنش بیانی، کنش غیر بیانی (کنش منظوری) و کنش پس بیانی (کنش تأثیری). کنش بیانی به معنای تحت‌اللفظی واژه‌های موجود در جمله گفته می‌شود. کنش غیر بیانی به نیت و قصد گوینده از بیان آن جمله که به طور صریح و آشکار در جمله بیان نشده است مربوط است و کنش پس‌بیانی (کنش تأثیری) به تأثیر آن جمله بر روی مخاطب اشاره دارد (Austin, 1970: 242-260). به عبارتی دیگر، در سطح اول (کنش بیانی)، گوینده صداهای معنادار را به شکل واژه‌ها، عبارات و جملات دارای معنا ایجاد می‌کند. در سطح دوم (کنش منظوری یا غیربیانی)، گوینده واژه‌ها و عبارات را برای افاده بار خاصی مانند بیات تعهد، ارائه پیشنهاد یا درخواست بیان می‌کند. در سطح سوم (کنش پس‌بیانی یا کنش تأثیری)، گوینده با بیان عبارت‌های زبانی، باعث ایجاد تأثیر در مخاطب خود می‌شود. برای مثال هنگامی که گوینده به مخاطب خود می‌گوید: «لامپ را روشن کن»، گوینده با بیان این جمله، ابتدا واژه‌های معناداری بیان کرده است؛ یعنی کنشی انجام داده است که آستن آن را کنش بیان واژه‌های معنادار (کنش بیانی) تعبیر کرده است. علاوه بر این گوینده با بیان این جمله، امر و دستور داده است؛ یعنی بیان و اظهار او دارای بار محتوایی دستوری و امری است، به گونه‌ای که اظهار جمله به معنای انجام کنش گفتاری امر و دستور است. آستن این کنش را کنش منظوری نامیده است؛ اما اگر جمله بیان شده مخاطب را وادار کند که لامپ را روشن کند، گوینده کنش سومی نیز انجام داده است که عبارت است از تأثیری که بر مخاطب گذاشته است که این تأثیر ناشی از سخن او بوده است. آستن از این کنش سوم به کنش تأثیری تعبیر کرده است. البته باید بیان کرد که محور تحلیل در نظریه کنش گفتار، بیشتر کنش منظوری است تا کنش تأثیری (Mabaquiao, 2018:8 و سرل، ۱۳۸۷: ۳۳).

1 . John austin

آستن پس از مطالعات عمیق و دقیق‌تر به این نتیجه رسید که تقسیم اظهارات به اخباری و کنشی درست نیست. به دلیل آنکه هرآنچه ایشان در خصوص اظهارات کنشی درست می‌دانست در خصوص اظهارات اخباری نیز درست و صادق بود. آستن در تحلیل پیش‌تر این چنین جملاتی بیان کرد که می‌توان در تجزیه و تحلیل جمله‌های کنشی به خطا رفت؛ زیرا مسئله‌ای بزرگ‌تر از صادق بودن یا کاذب بودن در آن‌ها در نظر گرفته شده است (موسوی و نیری، ۱۳۹۳: ۴۲). با توجه به این مسئله آستن به جای تمایزگذاری میان گزاره‌های توصیفی و ارزشی، تقسیم‌بندی دیگری را بیان کرد. از نگاه وی، اظهارات هر گوینده را می‌توان به دو دسته تقسیم نمود؛ اظهارات اخباری و اظهارات اجرایی. برای تفاوت میان این دو گروه هم می‌توان معیارهایی را در نظر گرفت:

اظهارات اخباری قابل صدق و کذب‌اند؛ اما اظهارات اجرایی صدق و کذب‌پذیر نیستند بلکه متناسب یا نامتناسب‌اند. ۲- در اظهارات اجرایی معمولاً از افعال ویژه‌ای از جمله اعلام کردن، اخطار کردن و قول دادن استفاده می‌شود؛ در حالی که در اظهارات اخباری معمولاً از فعل‌های توصیفی و ساکن استفاده می‌گردد. ۳- در اظهارات اجرایی گوینده با اظهار خود، به صورت خود به خودی عملی را انجام می‌دهد؛ در حالی که در اظهارات اخباری یک حقیقت (خلاف حقیقت) بیان یا توضیح داده می‌شود (پهلوان‌نژاد و رجب‌زاده، ۱۳۸۹: ۱۲۵).

۲- انواع کنش‌های گفتاری از نظر سرل

جان سرل^۱ دیگر اندیشمند و نظریه‌پرداز کنش‌گفتار است که نظریه‌اش با توجه به شفافیت بالاتر نسبت به نظریه آستن و همچنین به دلیل به کارگیری ساده‌تر آن، در سال‌های اخیر بیشتر مورد استفاده قرار گرفته است. بافت کلام یکی از مهم‌ترین عواملی است که در تقسیم‌بندی انواع کنش‌های گفتاری در نظریه سرل بسیار مهم است. چگونگی شکل‌گیری بافت یک کنش گفتار با ماهیت و مقصود از تولید آن کنش در ارتباط است. برای مثال اینکه آیا کنش یک عمل اجتماعی صرف است یا خیر و یا اینکه آن کنش دربردارنده چه نوع عمل اجتماعی است. به همین جهت است که در تحلیل و بررسی کنش‌های گفتاری متون متفاوت نیاز هست نوع بافت دربردارنده کنش گفتار و نوع عمل اجتماعی موردنظر از تولید آن مورد توجه دقیق قرار گیرد. جان سرل در نظریه کنش‌گفتار خود کنش‌ها را به پنج دسته متفاوت به شرح ذیل تقسیم کرده است: (Searle 1999: 148).

1 . John Sereale

۲-۱- کنش اظهاری^۱

در کنش گفتاری اظهاری گوینده تعهد خود را در خصوص صدق گزاره‌هایی که اظهار می‌دارد نشان می‌دهد. گوینده در اینجا به ذکر عقاید و نظرات خود می‌پردازد. به عبارتی دیگر این نوع کنش توصیف حالت یا واقعه‌ای است که گوینده سخن در آن به دنبال آن است که عقیده و نظر خود را در خصوص درستی یا نادرستی موضوعی اظهار کند (Searle, 1979: 15). هدف این نوع کنش، بیان کردن چگونگی چیزهاست. در این نوع کنش، گوینده جهان بیرون را در اظهارات، گفته‌ها و نتیجه‌گیری‌ها آن‌گونه که باور دارد به تصویر می‌کشد (Searle & Vanderveken, 1985: 37). ابزارهای تسهیل شناخت کنش اظهاری عبارت‌اند از: من اظهار می‌کنم که من اثبات می‌کنم که من تصحیح می‌کنم که من تائید می‌کنم که من نفی می‌کنم که من می‌گویم که (پهلوان‌نژاد و اصطهباناتی، ۱۳۸۷: ۱۰).

۲-۲- کنش ترغیبی^۲

در کنش ترغیبی، هدف غیربیانی، ترغیب مخاطب برای انجام کاری ولو با تکلیف و اجبار است؛ یعنی گوینده به دنبال این است که شنونده کاری انجام دهد. به عبارتی بهتر، هدف اصلی در کنش ترغیبی وادار کردن مخاطب به انجام یا ترک کاری است که می‌تواند در قالب درخواست، تمنا، التماس، پیشنهاد، فرمان، اجبار، دعوت و خواهش صورت پذیرد. در کنش ترغیبی گوینده می‌خواهد از طریق مخاطب بین جهان خارج با وضعیت مطلوب خود مطابقت ایجاد کند (Searle, 1979: 15). این نوع کنش، خواسته‌ها و تمایلات گوینده را بیان می‌کند. نمونه بارز کنش ترغیبی را می‌توان در درخواست‌ها و پرسش‌ها یافت. برخی از ابزارها جهت شناخت کنش ترغیبی از این قرارند: من اظهار می‌کنم که من نصیحت می‌کنم که من اجازه می‌دهم که من پیشنهاد می‌کنم که من تکرار می‌کنم که من دستور می‌دهم که من تقاضا می‌کنم که من تمنا می‌کنم که من هشدار می‌دهم که من سؤال می‌کنم که من می‌خواهم که من دعوت می‌کنم که و ... (موسوی و نیری، ۱۳۹۳: ۴۴).

۲-۳- کنش تعهدی^۳

کنش تعهدی مربوط به متعهد کردن خود گوینده برای انجام یا ترک کاری در آینده است. در

-
- 1 . Representative Act or Assertives Act
 - 2 . Directive Act
 - 3 . Commissive Act

جمله‌های تعهدی هدف گوینده ملزم کردن خود به انجام دادن کاری است که در محتوای گزاره بیان کرده است. در این نوع کنش، گوینده از طریق خود بین جهان خارج و وضعیت مطلوب خود مطابقت ایجاد می‌کند (Searle & Vanderveken, 1985: 37). در کنش تعهدی گفتار گوینده با قول دادن، سوگند خوردن و مواردی از این دست همراه است (Searle, 1979: 16). ابزارهای شناخت کنش تعهدی عبارت‌اند از: من تعهد می‌دهم که من قسم می‌خورم که من قول می‌دهم که من می‌پذیرم که من دعوت می‌کنم که من متعهد می‌شوم که من ضمانت می‌کنم که ... (Searle, 1969: 5؛ موسوی و نیری، ۱۳۹۴: ۴۴).

۲-۴- کنش اعلامی^۱

کنش گفتاری اعلامی با اعلام و اجرا همراه است و میان گفتار و عمل هیچ فاصله زمانی وجود ندارد (Searle, 1979: 17). هدف از کنش‌های اعلامی، اعلام شرایط جدیدی برای مخاطب (و جهان خارج) به وسیله گوینده است. بدین معنی که همزمان با بیان آن شرایط، انطباقی بین زبان و جهان خارج ایجاد می‌شود. البته صرف بیان شرایط تازه به منزله انجام یک کنش اعلامی نیست بلکه شرایطی برای تحقق آن نیاز است از جمله آنکه گوینده صلاحیت بیان شرایط تازه را داشته باشد. در کنش اعلامی هدف، «تغییر واقعی در جهان بیرون از طریق گفتن چیزی است» (Searle & Vanderveken, 1985: 37). ابزارهای تسهیل شناخت کنش اعلامی نیز من اعلام می‌کنم که من انتصاب می‌کنم، من نام‌گذاری می‌کنم و... (پهلوان‌نژاد و اصطهباناتی، ۱۳۸۷: ۱۳).

۲-۵- کنش عاطفی^۲

در کنش عاطفی گوینده احساسات خود را ابراز می‌دارد. این کنش گفتار با تحسین، تبریک، درود، قدردانی و حتی ناسزا همراه است و گوینده احساس خود را به وسیله قدردانی، عذرخواهی، تبریک، تعریف، ناسزا و امثالهم بیان می‌دارد (Searle, 1979: 16). در کنش عاطفی هدف گوینده بیان برخی حالت‌های روان‌شناختی درباره وضعیت اموری است که در محتوای گزاره بیان گردیده است (Searle & Vanderveken, 1985: 37) گوینده از طریق کنش‌های گفتاری عاطفی که بیان‌کننده احساساتی از قبیل، عذرخواهی، قدردانی، تبریک و تعریف از طرف گوینده‌اند، حالات درونی و احساسات خود را

.....
1 . Expressive Act
2 . Declaration Act

با مخاطبان در میان می‌گذارد. افعال کنش عاطفی شامل تشکر کردن، سلام کردن، آرزو کردن، معذرت خواستن، فرض داشتن، احترام گذاشتن، ناامید و دلسرد شدن، تأمل کردن، تعجب کردن، مسخره کردن، متضمن چیزی بودن، خشنود شدن، شوخی کردن، عصبانی شدن، تبریک گفتن، پیش‌بینی کردن، ناسپاسی کردن، فرضیه داشتن، تهدید کردن، خشمگین شدن، خوشحال شدن، تسلیم شدن، دشنام دادن، دست انداختن، شکایت کردن، تردید داشتن، ناسزا گفتن، متأسف شدن، اظهار همدردی کردن، اهانت کردن، تمجید کردن، و ... است. من تشکر می‌کنم که و من آرزو می‌کنم که ... از ابزارهای تسهیل شناخت کنش عاطفی‌اند (پهلوان‌نژاد و رجبزاده، ۱۳۸۹: ۴۱).

در روش پژوهش نیز واحد تحلیل برای به کارگیری این نظریه، کلیه مکتوبات و اظهارات امام خمینی (ره) در متن کتاب «صحیفه امام» از زمان پیروزی انقلاب اسلامی (۲۲ بهمن ۱۳۵۷) تا اواخر حیات ایشان (۱۳ خرداد ۱۳۶۸) است. روش جمع‌آوری داده‌ها به صورت کتابخانه‌ای با ابزار فیش‌برداری و به صورت تمام‌شمار بوده است. جملات یک به یک خوانده شده‌اند و پس از آن بر اساس کنش‌های پنج‌گانه جان سرل، نوع کنش مربوط به آن جمله معین شده است. نحوه انتخاب جملات در کنش‌های گفتاری پنج‌گانه بر اساس افعال به کار رفته در جملات و محتوای آن بوده است.

جدول شماره ۱- نحوه تعیین جملات از نظر کنش گفتاری

عاطفی	اعلامی	تهدیدی	ترغیبی	اظهاری
عذرخواهی، قدردانی، تبریک و تعریف از طرف گوینده‌اند، حالات درونی و احساسات خود را با مخاطبان در میان می‌گذارد.	نام‌گذاری کردن، آغاز کردن، اعلام کردن، از کار برکنار کردن، به کار گماشتن، انتصاب کردن، عقد قرارداد کردن و پایان دادن کار.	متعهد شدن، قول دادن، قسم خوردن، بیان موافقت کردن، ضمانت کردن، تعهد دادن، داوطلب شدن و تقدیم کردن	اجازه دادن، التماس و تمنا کردن، تجویز کردن، اخطار دادن، سؤال کردن، شرط گذاشتن، شرط کردن، من می‌خواهم که درخواست اثبات کردن	بیان کردن، گفتن، تأیید کردن، بودن، شنیدن، صبر کردن، اعلان کردن، انتظار داشتن، باز کردن، اظهار کردن، معرفی کردن، محدود کردن، مطمئن بودن، گزارش دادن، اعطاء کردن، دسته‌بندی کردن، واگذار کردن، نقد کردن،

ادامه جدول شماره ۱- نحوه تعیین جملات از نظر کنش گفتاری

عاطفی	اعلامی	تعهدی	توغیبی	اظهاری
<p>نامید و دلسرد شدن، تأمل کردن، تعجب کردن، مسخره کردن، متضمن چیزی بودن، خشنود شدن، شوخی کردن، عصبانی شدن، تبریک گفتن، پیش‌بینی کردن، ناسپاسی کردن، فرضیه داشتن، تهدید کردن، خشمگین شدن، خوشحال شدن، تسلیم شدن، دشنام دادن، دست انداختن، شکایت کردن، تردید داشتن، ناسزا گفتن، متأسف شدن، اظهار همدردی کردن، اهانت کردن، تمجید کردن، و ... است. من تشکر می‌کنم که و من آرزو می‌کنم که ...</p>	<p>اعلامی نیز من اعلام می‌کنم که من انتصاب می‌کنم، من نام‌گذاری می‌کنم و.</p>		<p>اجازه دادن، التماس و تمنا کردن، تجویز کردن، اخطار دادن، سؤال کردن، شرط گذاشتن، شرط کردن، من می‌خواهم که درخواست اثبات کردن،</p>	<p>نفی کردن، نسبت دادن، ادعا کردن، شرح دادن، دلیل آوردن، دفاع کردن، رها کردن، اثبات کردن، توصیف کردن، تکذیب کردن، تفسیر کردن، تغییر فعالیت دادن، ابراز کردن، آغاز کردن یک عمل، پاسخ دادن، تصحیح کردن، تأیید کردن، بحث کردن</p>

(منبع: محقق ساخته)

پ- یافته‌های مقاله

۱- کنش‌های گفتاری امام خمینی (ره)

امام خمینی (ره) از تاریخ ۲۲ بهمن ۱۳۵۷ تا ۲۸ اردیبهشت ۱۳۶۸ که جلدهای ششم تا بیست و دو صحیفه امام را شامل و ۸,۵۳۱ صفحه را در بر می‌گیرد در قالب ۱,۷۷۰ جمله و ۲۸,۹۲۵ کلمه به ۲,۴۱۹ کنش گفتار در خصوص قضیه فلسطین دست‌زده است. در ادامه به این کنش‌ها پرداخته خواهد شد.

۱-۱- کنش اظهاری

امام خمینی (ره) در این کنش وقایع و پدیده‌های جهان اطراف خود را آن‌طور که باور دارد به تصویر می‌کشد و بیان می‌کند که از نظر او حوادث و امور در جهان زمان او چگونه‌اند و باور و دیدگاه خود را درباره این جهان ابراز می‌دارد. امام خمینی (ره) کنش اظهاری را اغلب به همراه جملاتی شکل می‌دهد که بار منظوری عاطفی دارند. در ذیل چند نمونه از این کنش را بیان می‌کنیم:

«ملت عزیز فلسطین ما» (امام خمینی، ۱۳۵۸، ج ۶: ۴۶۹). اسرائیل غاصب/ این جرثومه فساد (امام خمینی، ۱۳۵۸: ۶۶، ج ۷). اسرائیل این غده سرطانی (امام خمینی، ۱۳۵۹، ج ۱۲: ۳۵۶). فلسطین رشید (امام خمینی، ۱۳۵۹، ج ۱۲: ۲۰۳). زالوهای جهان‌خوار (امام خمینی، ۱۳۵۹، ج ۱۴: ۷۷). مردم قهرمان و مبارز فلسطین (امام خمینی، ۱۳۵۹، ج ۱۴: ۹۸). قدس عزیز (امام خمینی، ۱۳۶۰، ج ۱۵: ۸۹). ملت مظلوم و مبارز فلسطین (امام خمینی، ۱۳۶۰، ج ۱۵: ۵۳). اسرائیل غاصب و خون‌آشام (امام خمینی، ۱۳۶۰، ج ۱۵: ۱۴۴). این سرطان فاسد (امام خمینی، ۱۳۶۱، ج ۱۶: ۳۲۹). اسرائیل ولد نامشروع امریکا (امام خمینی، ۱۳۶۱: ۳۰۸، جلد ۱۶). دیو آدم‌خوار و غاصب ملحد (امام خمینی، ۱۳۶۰: ۱۵۹، جلد ۱۶). افعی خزنده خطرناک (امام خمینی، ۱۳۶۲، ج ۱۸: ۹۵). گرگ‌های خون‌آشام صهیونیزم (امام خمینی، ۱۳۶۶، ج ۲۰: ۳۲۰). غده چرکین و سرطانی صهیونیزم (امام خمینی، ۱۳۶۶، ج ۲۰: ۳۲۰).

بنابراین امام (ره) از جمله‌هایی استفاده می‌کند که هم‌زمان هم دارای بار اظهاری و هم عاطفی هستند. به عنوان مثال در جمله «روز قدس روز مقابله مستضعفین با مستکبرین است» از دو کنش اظهاری و ترغیبی استفاده شده است؛ به این صورت که علاوه بر اینکه با کنش اظهاری عقیده خود را در خصوص چیزی بیان می‌کند، مخاطب را به مقابله با مستکبرین ترغیب و تشویق می‌کند.

۱-۲- کنش ترغیبی

بیشترین کنش صورت گرفته در خصوص مسئله فلسطین، کنش ترغیبی است. بسامد بالای کنش ترغیبی (۸۶۸ بار) در خصوص مسئله فلسطین، برای شخصیتی که توصیف و ایجاد جهانی ایده‌آل و آرمانی را مدنظر دارد، کاملاً منطقی به نظر می‌آید. این کنش که به دنبال انطباق جهان بیرون با وضعیت مطلوب نویسنده به وسیله مخاطب است، به دلیل نقش سازنده آن دارای اهمیت بسیار بالایی است. امام (ره) در کنش‌های ترغیبی از یک‌طرف با بیان و انتقاد از پیامدهای وضعیت و جهان موجود مخاطب را به وضعیت و جهان مورد دلخواه خود ترغیب می‌کند و از طرف دیگر با ارائه بدیلی به جای آن وضعیت نادرست، فواید وضعیت و جهان مورد قبول خود را بیان و مخاطب را به آن دعوت می‌کند.

نمونه اول: «چرا باید یک کشورهایی که دارای همه چیز هستند و دارای همه جور قدرت هستند، اسرائیل با آن عده کم بیاید و به آن‌ها این‌طور حکم‌فرمایی کند؟ چرا باید این‌طور باشد؟ جز این است که ملت‌ها از هم جدا و از دولت‌ها جدا و دولت‌ها از هم جدا و یک میلیارد جمعیت مسلمین با همه تجهیزاتاتی که دارند نشسته‌اند و اسرائیل آن جنایات را به لبنان می‌کند و به فلسطین می‌کند و آن‌ها نشسته‌اند و تماشا می‌کنند! تماشاگر هستند. گوی ما باید قدرت خودمان را بیابیم؟» (امام خمینی، ۱۳۸۵، ج ۱۰: ۴۱۸-۴۱۷).

نمونه دوم: «اگر ... دُولِ عربی - که جمعیت‌های زیاد و گروه‌های زیادی دارند - این‌ها با هم اتفاق داشتند این مصیبت‌ها برای فلسطین و برای قدس پیش نمی‌آمد (امام خمینی، ۱۳۸۵، ج ۷: ۱۹۸). اگر جلوی این جرثومه فاسد گرفته نشود، طمع او بر تمام منطقه است و او قناعت نمی‌کند فقط بر فلسطین و مسجد اقصی؛ او همه‌جا را می‌خواهد غلبه کند. بر مسلمین و بر دولت‌های اسلامی است که با هم متحد بشوند و این جرثومه فساد را از بن‌وبیخ برکنند و [به] کسانی که پشتیبانی آن‌ها را می‌کنند اجازه ندهند که پشتیبانی کنند» (امام خمینی، ۱۳۸۵، ج ۷: ۶۶).

نمونه سوم: «اسرائیل جرئت به خودش نمی‌دهد که در این کشورها باقی بماند و در زمین‌های غصبی باقی بماند اگر شما با هم متحد بشوید. اسلام از شما وحدت می‌خواهد، اسلام از شما اتحاد می‌خواهد. اعتصام به حبل‌الله می‌خواهد. چرا با هم اعتصام به حبل‌الله نمی‌کنید... و همه با هم متحد شوید و همه با هم برادر شوید (امام خمینی، ۱۳۶۰، ج ۱۵: ۴۵۳). به طور کلی، مسلمان نباید تنها نظرش [به] طایفه‌ای از مسلمانان باشد» (امام خمینی، ۱۳۶۰، ج ۱۵: ۳۳۹).

امام خمینی (ره) در اینجا ما (مخاطب) را ترغیب می‌کند که زمان را صرف خواسته‌های بی‌فایده نکند؛

زیرا که از نظر امام خمینی (ره) این حاکمان و سازمان‌ها هیچ اقدام عملی برای حل این مسئله بر نخواهند داشت. همین عدم اعتماد امام خمینی (ره) باعث ترغیب ملت‌ها جهت حل مسئله فلسطین شده است.

۱-۳- کنش تعهدی

در صحیفه امام در بازه زمانی مورد نظر یعنی از بعد از پیروز انقلاب اسلامی در خصوص مسئله فلسطین ۱۰۴ کنش تعهدی صورت گرفته است. از لحاظ بسامدی این کنش به همراه کنش اعلامی کمترین فراوانی را به خود اختصاص داده‌اند. گفته شد که در جملات دارای کنش تعهدی، نویسنده درصدد تغییر و تحول جهان بیرون به وسیله انجام آنچه در محتوای گزاره‌ای ابراز کرده است. کنش‌های تعهدی بیشتر در متون حقوقی و گفت‌وگوهای روزانه کاربرد دارد تا متون سیاسی و ادبی. برای مثال، «زمانی که گوینده یا نویسنده کتباً یا شفاهاً تعهدی می‌دهد یا جمله‌ای را بیان می‌کند که حاوی انجام عملی به دست خودش است، کنشی تعهدی انجام گرفته است» (عبدالهیان و باقری، ۱۳۹۶: ۲۵۳) در ادامه به چند مورد از کنش‌های تعهدی صورت گرفته اشاره می‌شود.

نمونه اول: «ما از مبارزات برادران فلسطینی و مردم جنوب لبنان در مقابل اسرائیل غاصب کاملاً پشتیبانی می‌نماییم» (امام خمینی، ۱۳۸۵، ج ۱۱: ۱۱۱).

نمونه دوم: «ما از مردم بی‌پناه لبنان و فلسطین در مقابل اسرائیل دفاع می‌کنیم» (امام خمینی، ۱۳۸۵، ج ۱۲: ۱۴۸). (امام خمینی، ۱۳۵۸: ۱۴۸، جلد ۱۲).

نمونه سوم: «دفاع از نوامیس مسلمین و دفاع از بلاد مسلمین و دفاع از همه حیثیات مسلمین امری است لازم و ما باید خودمان را برای مقاصد الهی و دفاع از مسلمین مهیا کنیم و خصوصاً در این شرایطی که فرزندان واقعی فلسطین اسلامی و لبنان - یعنی، حزب‌الله - و مسلمانان انقلابی سرزمین غصب شده و لبنان با نثار خون و جان خود فریاد «یا للمسلمین» سر می‌دهند و در مقابل آن همه سفاکی‌ها و ددمنشی‌ها مقاومت و پایمردی کنیم و به یاری آنان بشتاییم و سازشکاران را شناسایی و به مردم معرفی کنیم. جمهوری اسلامی ایران هم در کنار شما و در کنار همه مسلمانان، بلکه در کنار همه مستضعفان جهان خواهد بود» (امام خمینی، ۱۳۶۶، ج ۲۰: ۴۸۶). «برای موفقیت همه عزیزانی که در داخل سرزمین‌های اشغالی و یا در کنار این کشور غصب شده، با تکیه به سلاح ایمان و جهاد به اسرائیل و منافع آن ضربه می‌زنند دعا می‌کنم و اطمینان می‌دهم که ملت ایران، شما را تنها نخواهد گذاشت» (امام خمینی، ۱۳۶۶، ج ۲۰: ۳۲۱).

۱-۴- کنش اعلامی

در خصوص مسئله فلسطین پنج کنش اعلامی صورت گرفته است. کنش‌های اعلامی که اعمال موفق آن به نقش و موقعیت خاص گوینده (نویسنده) و سازمان‌های قانونی و اجتماعی ویژه‌ای وابسته است، کمتر متوجه متون سیاسی است؛ زیرا در متون سیاسی، گوینده تغییر و دگرگونی واقعی موردنظر خود در جهان بیرون را بیشتر به وسیله کنش‌های اظهاری، ترغیبی و عاطفی صورت می‌دهد. به عبارتی دیگر امام خمینی (ره) تغییر و دگرگونی در جهان بیرون را بیشتر به وسیله کنش‌های اظهاری، ترغیبی و عاطفی دنبال کرده است که بسامدی بالای این سه کنش نیز تأییدکننده این نظر است. از طرف دیگر یک جمله باید دارای شرایط خاصی از جمله ایجاد شرایط جدیدی در بیرون، صلاحیت و قدرت گوینده از اعلام یک گفته باشد تا ذیل کنش اعلامی قرار بگیرد. به دلیل وجود همین شرایط بسیاری از جملات نمی‌توانند ذیل کنش اعلامی گنجانده شوند.

نمونه اول: «من بار دیگر پشتیبانی خودم را از تمام نهضت‌ها و جبهه‌ها و گروه‌هایی که برای رهایی از چنگال ابرقدرت‌های چپ و راست می‌جنگند اعلام می‌کنم. من پشتیبانی خود را از فلسطین رشید و لبنان عزیز اعلام می‌دارم» (امام خمینی، ۱۳۵۹، ج ۱۲: ۲۰۳).

نمونه دوم: «در خاتمه ما پشتیبانی خود را از ... دولت‌های متعهد به اسلام اعلام و اسرائیل را در تجاوزهای غیرانسانی، خصوصاً از الحاق بلندی‌های جولان به اراضی مغضوب خود و از تجاوز به مظلومین جنوب لبنان، محکوم می‌کنیم» (امام خمینی، ۱۳۶۰، ج ۱۷: ۲۶۱).

نمونه سوم: «من همان‌گونه که بارها و در سال‌های گذشته قبل و بعد از انقلاب هشدار داده‌ام، مجدداً خطر فراگیری غده چرکین و سرطانی صهیونیسم را در کالبد کشورهای اسلامی گوشزد می‌کنم و حمایت بی‌دریغ خود و ملت و دولت و مسئولین ایران را از تمامی مبارزات اسلامی ملت‌ها و جوانان غیور و مسلمان در راه آزادی قدس، اعلام می‌نمایم» (امام خمینی، ۱۳۶۶، ج ۲۰: ۳۲۱).

۱-۵- کنش عاطفی

در صحیفه امام کنش‌های عاطفی بعد از کنش ترغیبی و اظهاری با بسامدی ۵۹۵ بیشترین فراوانی را به خود اختصاص داده است. این بسامد نشانگر ارزش اساسی کنش عاطفی در نظر امام خمینی (ره) است. در این کنش که انطباق جهان و ذهن در آن نیست، امام خمینی (ره) عقاید، احساسات و عواطف خود را با مخاطب به اشتراک می‌گذارد و او را به جهان موردنظر خود دعوت می‌کند و از او

می‌خواهد از زاویه نگاه وی به جهان بیرون و مسئله فلسطین نگاه کند.

نمونه اول: «خداوند ان‌شاءالله ما را موفق کند به اینکه یک روزی برویم و در قدس نماز بخوانیم (امام خمینی، ۱۳۵۹، ج ۱۳: ۸۰)؛ و ان‌شاءالله یک روزی ... این ریشه فاسد اسرائیل از مسجدا لاقصی و از کشور اسلامی ما کنده بشود و ان‌شاءالله تعالی با هم برویم و در قدس نماز وحدت بخوانیم» (امام خمینی، ۱۳۵۹، ج ۱۳: ۹۲). (امام خمینی، ۱۳۵۹: ۹۲، جلد ۱۳).

نمونه دوم: «من از خداوند می‌خواهم که برای ما حس مقاومت عنایت کند و همین طور برای برادران ما در فلسطین و در لبنان؛ با همه مصیبت‌هایی که مواجه هستند و ما هم بیش از قریب به بیست سال است ... دعوت کردیم سران دولت‌ها را بر این اتحاد، لکن مع‌الأسف تاکنون حاصل نشده است» (امام خمینی، ۱۳۵۹، ج ۹: ۵۴۶).

نمونه سوم: «از این اقدامات ضد انسانی که از جانب صهیونیست‌ها - به کمک امریکا - به بلاد مسلمین و مخصوصاً مردم لبنان و برادران ما وارد می‌شود بسیار متأسف هستیم. نصرت شما [ملت لبنان و فلسطین] و موفقیت همه مسلمین را خواهانم (امام خمینی، ۱۳۵۸، ج ۸: ۷۰). من از خدای تبارک و تعالی مسئلت می‌کنم که ... مسلمین را بیدار کند» (امام خمینی، ۱۳۵۸، ج ۹: ۳۳۹).

زبان امام خمینی (ره) در اینجا ساده و توأم با توصیه و همراه با نقد است. همان‌طور که مشخص است امام خمینی (س) سعی می‌کند اجازه ندهد گذر ایام چشم و گوش ما را کور و ناشنوا و زبان ما را لال کند و مسئله فلسطین که مسئله اول جهان اسلام است به دست فراموشی سپرده شود. امام خمینی (ره) در کنار دعا برای نجات مسلمانان جهان خصوصاً فلسطین از مسلمانان جهان می‌خواهد که در برابر جنایات اسرائیل ساکت و منفعل نباشند.

ت- یافته‌های آماری پژوهش

همان‌طور که در نمودار مشخص است بیشترین کنش را در مجموعه «صحیفه امام» در خصوص قضیه فلسطین، کنش ترغیبی به خود اختصاص داده است. امام خمینی (ره) ۸۶۸ مورد (۳۵/۸۸ درصد) از سخنان خود در خصوص مسئله فلسطین را به این کنش اختصاص داده است که بیانگر خواست‌ها و تمایلات امام خمینی (ره) در خصوص قضیه فلسطین است. بسامدی بالای کنش ترغیبی نیز به علت ترغیب‌ها، درخواست‌ها و تقاضاهایی است که امام خمینی (ره) از همه دولت‌ها و

مسلمانان جهان دارد. بعد از کنش‌ترغیبی کنش‌اظهاری رتبه دوم را به خود اختصاص داده است. کنش‌اظهاری کنشی است که به بیان نقطه نظرات و اعتقادات می‌پردازد. امام خمینی (ره) در صحیفه امام (۳۵/۰۱ درصد) از کنش‌های خود را به این کنش، یعنی به تبیین نقطه نظرات و اعتقادات و باورهای خود و جمهوری اسلامی ایران در خصوص مسئله فلسطین اختصاص داده‌اند. ۲۴/۵۹ درصد از مجموعه سخنان امام خمینی (ره) را کنش عاطفی تشکیل می‌دهد. این نوع کنش بعد از کنش‌ترغیبی و اظهاری با ۵۹۵ مورد در جایگاه سوم قرار گرفته است. می‌دانیم که کنش عاطفی نشان‌دهنده حالات روانی و عاطفی فرد از جمله غم، شادی، محبت، نگرانی و ترس است و گوینده از آن، جهت بیان و منتقل کردن احساسات و عواطف خویش از جمله، تبریک، قدردانی، بیان ارادت، عذرخواهی و اظهار تأسف و تعجب و غیره استفاده می‌کند. بسامدی بالای این کنش نیز نشانگر ارتباط عاطفی گسترده و عمیق میان امام خمینی (ره) و مخاطب با مخاطبانش است. به عبارتی بهتر می‌توان گفت که امام خمینی (ره) برای تأثیرگذاری بیشتر بر مخاطبان حدود یک‌چهارم کنش‌های خود را به کنش عاطفی اختصاص داده است. نوع و تعداد کنش‌های گفتاری امام خمینی (ره) در جدول شماره ۱ آمده است.

جدول شماره ۲- نوع و تعداد کنش‌های گفتاری در صحیفه امام

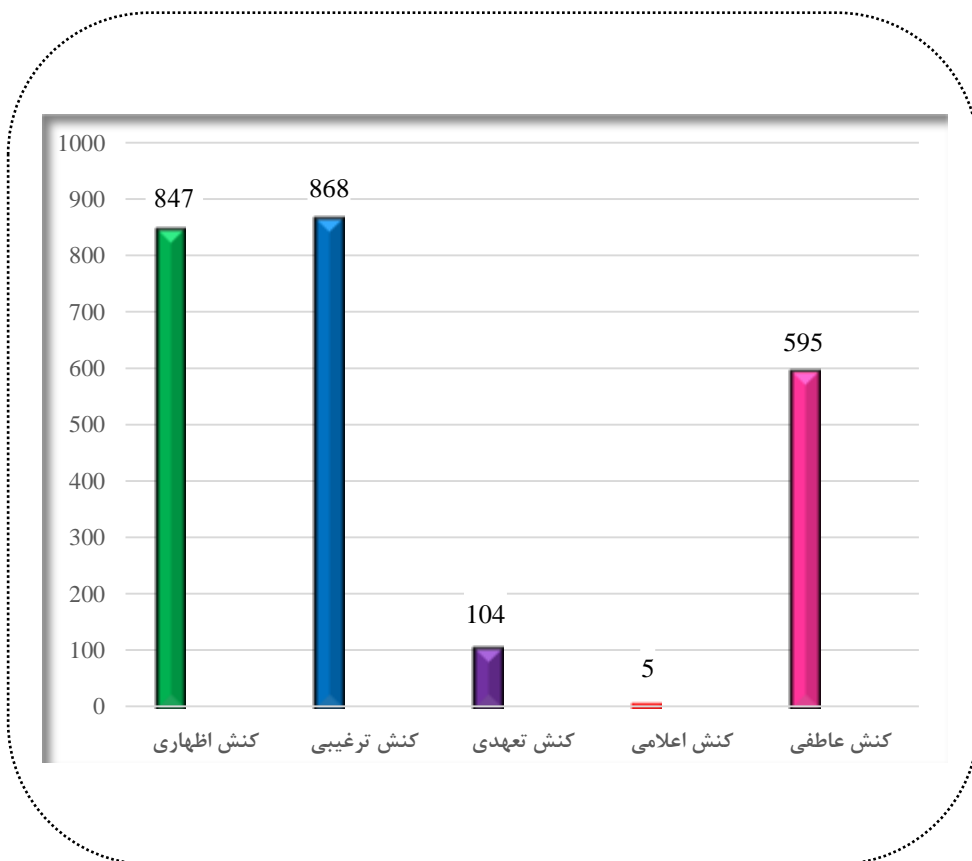
نوع کنش گفتار	جلدهای مختلف صحیفه امام															جمع	
	جلد ۶	جلد ۷	جلد ۸	جلد ۹	جلد ۱۰	جلد ۱۱	جلد ۱۲	جلد ۱۳	جلد ۱۴	جلد ۱۵	جلد ۱۶	جلد ۱۷	جلد ۱۸	جلد ۱۹	جلد ۲۰		جلد ۲۱
اظهاری	۳۳	۱۶	۴	۶۵	۲۳	۳۲	۱۹	۹۶	۴۱	۲۰۵	۱۷۰	۱۲	۵۵	۹	۳۸	۲۹	۸۴۷
ترغیبی	۳۸	۱۲	۰	۹۲	۳۷	۱۵	۳۰	۱۱۸	۶۰	۱۸۰	۱۸۰	۱۱	۲۷	۷	۳۰	۳۱	۸۶۸
تعهدی	۳	۰	۰	۱۱	۳	۶	۵	۳	۴	۱۸	۲۳	۱	۲	۰	۱۶	۹	۱۰۴
اعلامی	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۲	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۱	۰	۵
عاطفی	۲۱	۱۵	۴	۴۹	۳۱	۱۸	۲۴	۲۵	۲۳	۱۲۹	۱۵۳	۲۳	۳۴	۸	۲۰	۱۸	۵۹۵
جمع کل	۹۵	۴۳	۸	۲۱۸	۹۴	۷۱	۸۰	۲۴۲	۱۲۸	۵۳۲	۵۲۶	۴۸	۱۱۸	۲۴	۱۰۵	۸۷	۲,۴۱۹

(منبع: محقق ساخته)

جدول شماره ۳- فراوانی کنش‌های گفتاری امام خمینی (ره) در صحیفه امام

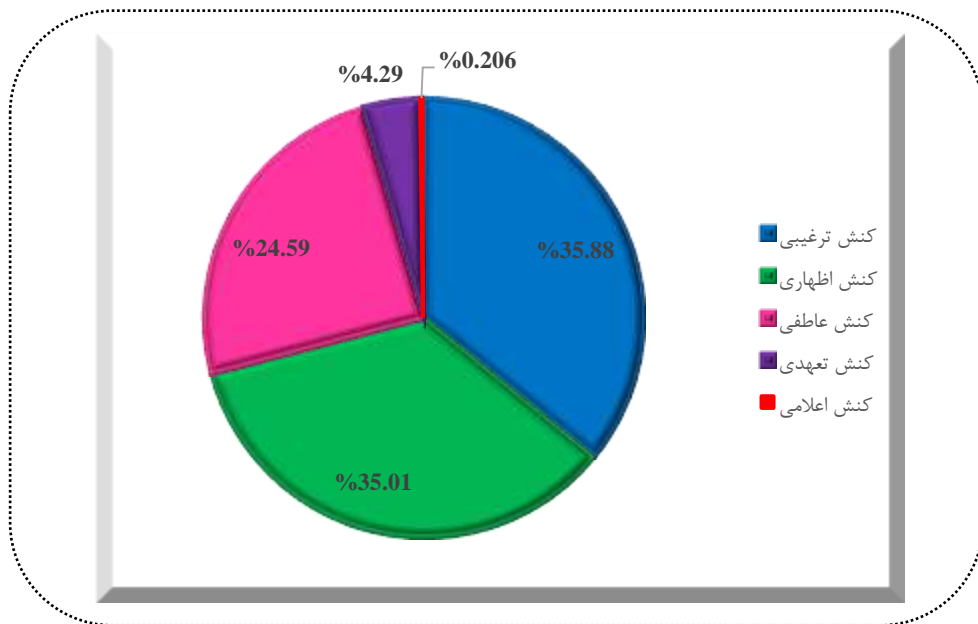
کنش‌های گفتاری	کنش اظهاری	کنش ترغیبی	کنش تعهدی	کنش اعلامی	کنش عاطفی	جمع کل
فراوانی کنش‌ها	۸۴۷	۸۶۸	۱۰۴	۵	۵۹۵	۲,۴۱۹
درصد کنش‌ها	٪۳۵.۰۱	٪۳۵.۸۸	٪۴.۲۹	٪۰.۲۰۶	٪۲۴.۵۹	۱۰۰

(منبع: محقق ساخته)

نمودار شماره ۱- کنش‌های گفتاری امام خمینی (ره) در «صحیفه امام» در خصوص مسئله فلسطین

(منبع: محقق ساخته)

نمودار شماره ۲- درصد کنش‌های گفتاری امام خمینی (ره) در «صحیفه امام» در خصوص مسئله فلسطین

(منبع: محقق ساخته)

۱۰۴ مورد (۴/۲۹ درصد) از سخنان امام (ره) را کنش تعهدی تشکیل می‌دهد که به همراه کنش اعلامی با ۵ مورد (۰/۲۰۶ درصد) کمترین بسامدی را به خود اختصاص داده‌اند. درصد پایین کنش تعهدی در سخنان امام خمینی (ره) تا حدودی طبیعی به نظر می‌رسد زیرا که کنش گفتاری تعهدی کنشی مبتنی بر انجام کاری در حال یا آینده است و شرایط ایران در دهه اول انقلاب اصلاً مناسب حضور میدانی ایران در قضیه فلسطین نیست. کما اینکه امام خمینی (ره) آن بخش از نیروهای سپاه که برای کمک به مردم لبنان به اردوگاه‌های آموزشی در سوریه رفته بودند را دعوت به بازگشت کردند و جنگ اسرائیل علیه لبنان را توطئه‌ای برای مشغول نمودن سربازان ایران در دو جبهه و تضعیف آنان خواندند. با این توصیف، وجود ۱۰۴ مورد کنش تعهدی امام خمینی (ره) را می‌توان به معنای علاقه‌مندی ایشان برای حل مشکل و مسئله فلسطین با محوریت ایران قلمداد کرد. وی به عنوان رهبر جمهوری اسلامی ایران و یکی از تأثیرگذارترین شخصیت‌های سیاسی و مذهبی جهان اسلام سعی در اقناع و دادن تعهد نسبت به آینده قضیه فلسطین دارند تا دیگر کشورها را نیز تشویق به چنین عملی نمایند و به آن‌ها اطمینان دهند در این راه تنها نیستند.

کمترین بسامدی مربوط به کنش‌های اعلامی است با ۵ مورد (۲۰۶٪ درصد). وجود کمتر از یک درصد کنش اعلامی در سخنان امام خمینی (ره) نشان‌دهنده این است که ایران هرگز حاضر و علاقه‌مند به گسترش روابط و همکاری با اسرائیل و دیگر کشورهای سازشگر نیست و همچنان بر مواضع اصولی و خطوط قرمز خود از جمله عدم شناسایی و تشکیل کشور اسرائیل در فلسطین اشغالی پایبند است. از طرف دیگر از این سخنان این نکته نیز قابل فهم است که کنش‌های اعلامی امام (ره) اعلام قاطعیت و عدم انعطاف بر مواضع اساسی خود و جمهوری اسلامی ایران بوده است.

نتیجه‌گیری

در این مقاله، مجموعه سخنان امام خمینی (ره) در خصوص مسئله فلسطین که در مجموعه ۲۲ جلدی صحیفه امام بیان شده است، بر اساس نظریه کنش‌های گفتار تحلیل و بررسی شد. در ابتدا نظریه کنش‌های گفتار به طور واضح بیان شد. سپس نتایج به دست آمده از بررسی سخنان امام خمینی (ره) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. در کتاب صحیفه امام، امام خمینی (ره) برای ابراز خواست‌ها و گرایش‌های سیاسی کشور ایران در خصوص مسئله فلسطین ۸۶۸ مورد از جملات خود را به کنش ترغیبی اختصاص می‌دهد. امام خمینی (ره) به وسیله کنش ترغیبی که بیشترین بسامدی را به خود اختصاص داده است به جز اینکه وضعیت فعلی مسئله فلسطین به نقد می‌کشد، مخاطب را به تغییر وضع فعلی و دستیابی به وضع مطلوب جهان اسلام تشویق و ترغیب می‌کند. تأکید امام خمینی (س) بر گفت‌وگو میان مسلمین و استفاده از جملات ترغیبی در قالب امری و سؤالی نشانگر نارضایتی کامل ایشان از وضع موجود و مخاطبان در خصوص مسئله فلسطین است. امام خمینی (ره) برای بیان عقاید و سیاست‌های کشور ایران ۸۴۷ مورد از جملات خود را در قالب کنش اظهاری بیان کرده است. به عبارتی امام خمینی (ره) با به‌کارگیری این کنش به دنبال حمایت جهانی از آرمان کشور مستقل فلسطین و همراه کردن دیگران با خود است تا بدین‌وسیله از حمایت جهانی بیشتری برخوردار گردد.

امام خمینی (ره) کنش اظهاری را غالباً به همراه جملاتی شکل می‌دهد که بار منظوری عاطفی دارند که این کار موجب تأثیر بیشتر کلام می‌شود. ایشان برای این هدف و تأثیرگذاری عاطفی بر مخاطبان ۵۹۵ مورد از جملات خود را به کنش عاطفی اختصاص داده است. کنش عاطفی در صحیفه

امام بعد از کنش ترغیبی و اظهاری بالاترین بسامد را به خود اختصاص داده است. استفاده از عبارات محبت‌آمیز، ناسزا، ابراز تأسف و امید و آرزو در ذیل این کنش بیان گردیده است. امام خمینی (ره) همچنین در مخاطب قرار دادن همه مسلمانان با به کارگیری افعال و کنش‌های عاطفی سعی در بیان احساسات خویش و افزایش تأثیر درخواست‌ها و نصایح خویش را دارد. این‌گونه تعامل به صورت فزاینده‌ای باعث افزایش تأثیرگذاری بر جهت‌دهی افکار عمومی می‌شود. تحلیل سخنان امام (ره) نشان می‌دهد که گوینده بیشترین کنش‌های عاطفی را به ناسزا گفتن به اسرائیل و امید و آرزوی پیروزی برای موفقیت فلسطین و ملت‌های مسلمان و ... دارد و بعد از آن به حال وضعیت فعلی جهان اسلام و سران ممالک اسلامی تأسف می‌خورد.

کنش‌های تعهدی بعد از کنش‌های عاطفی قرار گرفته‌اند. وی ۱۰۴ مورد از جملات خویش را به کنش‌های تعهدی و تعهد به مسلمانان جهان بالأخص مردم مظلوم فلسطین اختصاص داده است. امام خمینی (ره) که خود و جمهوری اسلامی ایران را رهبر جهان اسلام و حامی نهضت‌های آزادی‌بخش می‌داند نیاز به دادن چنین تعهداتی دارد؛ زیرا که به وسیله چنین تعهداتی است که این نهضت‌های آزادی‌بخش دست به یکسری اقدامات عملی می‌زنند. علت به کارگیری این کنش‌های گفتار نیز انتظار انتقال پیام‌هایی به مسلمانان و دول اسلامی است. در جایگاه آخر کنش‌های گفتاری، کنش اعلامی با بسامد ۵ موردی قرار گرفته است که باید گفت که امام خمینی (ره) تغییر واقعی موردنظر خود در جهان بیرون را عمدتاً به وسیله کنش‌های ترغیبی، اظهاری و عاطفی شکل‌بندی کرده است و در نتیجه علت پایین بودن بسامدی این کنش با ۰/۲۰۶٪ توجیه‌پذیر است. بررسی وصیت‌نامه امام خمینی (ره) بر اساس نظریه رتوریک، بررسی الگوی حکمرانی مطلوب در صحیفه امام، بررسی حکومت مطلوب در صحیفه امام و برگزاری جلسات تبیینی با محوریت توصیه‌های امام (ره) از جمله پیشنهاد‌های این مقاله محسوب می‌شوند.

منابع

الف - منابع فارسی

- امام خمینی، سید روح‌الله (۱۳۶۸)، مجموعه ۲۲ جلدی صحیفه امام، تهران: موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره).

- پهلوان نژاد، محمدرضا و رجب‌زاده، مهدی (۱۳۸۹)، «تحلیل متن‌شناسی زیارت‌نامه امام رضا (ع) بر پایه نظریه کنش گفتار»، فصلنامه مطالعات اسلامی: فلسفه و کلام، سال چهارم و دوم، شماره پیاپی ۸۵/۲، صص ۳۷-۵۴.
- پهلوان نژاد، محمدرضا و اصطهباناتی، لیدا (۱۳۸۷)، «بررسی کنش‌های گفتار در سخنرانی‌های رؤسای جمهور ایران و آمریکا شهریور ۱۳۵۸، سازمان ملل»، پژوهش‌های زبان‌های خارجی، سال ۵۱، شماره ۲۰۸، صص ۱-۲۲.
- جلالی، مریم و صادقی، معصومه (۱۳۹۴)، «کنش‌های گفتاری و ارتباط آن با جنسیت و طبقه اجتماعی در گرشاسب‌نامه»، فصلنامه جامعه‌شناسی تاریخی، دوره ۸، شماره ۱، صص ۱۰۴-۸۱.
- سرل، جان راجرز (۱۳۸۷/۱۹۶۹)، *افعال گفتاری*، ترجمه محمدعلی عبداللهی، قم: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی.
- سرل، جان راجرز (۱۳۸۰)، *نگرش‌های نوین در فلسفه: فلسفه تحلیلی*، ترجمه محمد سعیدی‌مهر، قم: موسسه فرهنگی طه - دانشگاه قم.
- عبداللهیان، حسین و علی اصغر باقری (۱۳۹۶)، کنش‌های گفتاری پنج‌گانه در شعر «صدای پای آب سپهری»، دو فصلنامه زبان و ادبیات فارسی، شماره ۸۲، صص ۲۵۷-۲۳۲.
- موسوی، سیده لیلا و نیروی، هومن (۱۳۹۳)، «تحلیل سخنان حسن روحانی و باراک اوباما در مجمع عمومی سازمان ملل متحد»، فصلنامه سیاست، سال اول، شماره چهارم، صص ۴۸-۳۹.

ب- منابع انگلیسی

- Austin, J.L. (1970), *How to do things with words*, the William James Lectures delivered at Harvard University in (1955) Second edition. Edited by J.o. urmson and marina.
- Napoleon M. Mabaquiao, Jr.(2018), *Speech Act Theory: From Austin to Searle*, Published in Augustinian: A Journal for Humanities, Social Sciences, Business, and Education, 2018, 19 (1): 35-45.

- Oishi, Etsuko (2006), *Austin Speech Acts Theory and the Speech Situation*, *Esercizi filosofici*, 1, pp: 1-14.
- Searle, John (1999). *Mind, language and society: Doing philosophy in the real world*. London: Weidenfeld and Nicolson.
- Searle, J. R. (1979). *Expresstion and Meaning: Studies in the Theory of Speech Acts*, Cambridge: Cambridge University press.
- Searle, J. and D. Vanderveken (1985) *Foundations of Illocutionary Logic*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Searle, J.R.(1969), *Speech act*, Cambridge. Cambridge University Press.
- Searle, J. and D. Vanderveken (1985) *Foundations of Illocutionary Logic*. Cambridge: Cambridge University Press.